కథ :

కొత్త ఎత్తు

కార్మిక

"శాంతక్కా ఎంకటయ్యబావ లేచిండా" కొమురయ్య పనుగడకున్న తడక గేటు తురుచుకొని లోని కొస్తు అడిగిండు.

అంపలికాడ కుండలు కడుగుతున్న శాంతమ్మ తలెత్తిచూసి 'రా అన్న రా కూచో.... బాయి బందున్నది కదా అని తీరిపారున్నడు.... ఇంకాలేవలేదు, అంటూ మసి చేతులమీద నీళ్ళు చల్లుకొని మొగన్నిలేపెందుకు గుడిసెలోకి పోయింది.

కొమురయ్య ఇంటి ముందు కుడిపక్కన జాటిపరిపోక వేసుకున్న డాంబర్ రేకుల షెడ్డుకాడికొచ్చి.... మంచం కోడుమీద కూచున్నాడు.... అప్పటికే ఆ మంచములో (కానిగిరి) పంతులుచెప్పిన హోమ్ వర్కు చేసుకుంటున్న ఎంకటయ్య పెద్దకొడుకు తొమ్మిదేల్లశీను నోటు పుస్తకములో ఏదోరాసుకుంటు చేతిలోని పెన్సిల్ ఎన్నిమలకలు తిరుగుతుందో అన్నివంకలు మూతి తిప్పుకుంటా రాసుకుంటాండు.... మరో పక్క ఎంకటయ్య తండ్రి అదేదో డాక్టర్లకే అంతుపట్టని వింతరోగంతో పాతగొంగడి నిండాకప్పుకొని తాళ్ళుతెగిపోయిన నులుకమంచముల పడి ఉన్నడు.... పాతిక సంవత్సరాలు CSP దుమ్ములో పనిచేసిన ఫలితంగా అతనికా వింతరోగం అంటుకున్నది.... పక్కింటివారు అంటేసిన బొగ్గుపొయ్యిలనుండి దట్టమైన బూడిద రంగు పొగ ఊపిరి సలుపనీయకుండా గాలికి ఇటువైపే వస్తున్నా దాన్ని వాళ్ళెవరు పట్టించుకోవటంలేదు.

'ఏం అల్లుడు బాగా చదువుకో.... లేకుంటే నీకు నా బిడ్డను ఇయ్య....' పండ్లన్ని బయటపడేట్టు నవ్వుకుంటా కొమురయ్య అన్నాడు.

రాసుకుంటున్న శీను ఏం బదులు పలుకలేదు కాని ఇంట్లోంచి బయిటికొచ్చిన ఎంకటయ్య 'ఆ నీబిడ్డనే చేసుకోవాలె.... మావోనికి 'కో' అంటే కోటిమంది వరుసకడ్తరు....' అన్ని అసలు మీ సంశంల పిల్లనే చెసుకోమోయి" అన్నాడు బూసుక్కండ్లు చికిలిస్తు.

"అవుమల్ల.... మా శాంతక్క ఏజన్మల ఏం పాపం చేసుకున్నదో గాని, లేకుంటే నిన్ను కట్టుకునే ఆడదెవతంటా" బదులిచ్చింది.

'చక్కదనాలసుక్క' ఎంకటి కొంటెగా పెండ్లాంకేసి చూసుకుంటన్నడు.

శాంతమ్మ మూతి వంకర తిప్పి "చాల్లే సంబరం ఓదిక్కు అన్న వచ్చి నిలుచున్నడు.... ఇంక పరాసకాలు అడుకుంటాకూచో" అంటు శాంతమ్మ కడిగిన బోల్లను ఓదాని మీద ఒకటి పేర్చుకొని ఇంట్లకు తీస్కపోయింది.

"మీ అన్నకేమి వస్నేదు.... పొద్దుగాల్లేవంగనే ఊరిమీదపడ్డడు" అంటు మొఖం కడుక్కోను అంపలికాడికొచ్చిండు ఎంకటి.

కొమురయ్య 'అదిసరేగాని బావా, పోలీసులు పట్టుకపోయిన చంద్రియ్యను ఇడ్సిపెట్టిండ్లా?'

ఎంకటయ్య లేదన్నట్టుగా తలాడించి "పట్టుకపోయినోన్ని ఇడ్సిపెట్టకుంటె ఏం చేసుకుంటరు" అన్నడు.

ఇంట్లోంచి బయిటికొచ్చిన శాంతమ్మ.... బొగ్గుపొయి మంచిగాఅంటు కోవటం కోసం అటుఇటు కదిలించిదల్లా "పోలీసొల్లు నెరీ చెల్లించుకుంటాండ్లు.... నల్లకాడి రాజక్క కొడుకును మొన్నరాత్రి పట్టుకపోయి సావకొడ్తాండ్లట....ఇయ్యాటి నాల్గు దినాలాయే.... పాపం అది ఒక్కటేఏడ్పు నోట్లెమంచినీల్లు పోత్తలేదు.... పాణం తీర్గ చిన్నప్పటినుండి చెటాన చెంపదెబ్బవేయకుండా పెంచుకున్నది.... వాళ్ళింట్ల మన్నుబడ గింత గింతపొరగాల్లను తీస్కపోయి సావగొడ్తాండ్లు.... ఇంటాంటే నాకే పాణం తరక్కపోతందంటేనమ్మ" అంది ఎందుకో ఆమె ఆ మాటలంటుంటే బాధతో గొంతు జీరపోయింది.

"ఎందుకు పట్టకపోయిండ్లట?" కొమురయ్య.

"ఏమో మొన్న గా సారా దుకాణ్ల ఏదోలొల్లి జరిగిందట.... దాట్ల ఈ పోర డున్నడని ఇంటికాడ పండుకున్నోన్ని పండుకున్నట్టుగనే పట్టుకపోయిండ్లు" ఆమాట లంటూనే గిన్నెతో ఎసరు తెచ్చి పొయిమీద పెట్టింది.... ఎర్రిటిమంట గిన్నె అడుగు నుంచి పక్కలకు పాకుతుంటుపోయింది ఆవెల్గుగుల శాంతమ్మ ఎర్రి ముక్కుపుడక మరింతఎర్రిగా ప్రతిఫలించింది.

"రాత్రిపూట బజార్ల నడవాలంటే భయమైతందనుకో ఏ సందునుండి పోలీసోల్లువచ్చి పట్టకపోతరోనని ఒక్కటే భయం.... మొన్నటికి మొన్న మా బామ్మర్ది ఊర్నుంచి వస్తాంటే.... రాత్రి పదకొండింటికి బస్సుస్టాండ్ల పోలీసోల్లు పట్టుకొని

టానలకు తీస్కపోయి.... నీసంచిలేమున్నయి తియ్యి బిడ్డా అని చెయిసంచి గుంజు కొని చూసిండ్లట.... గాసంచిల గొడ్డలున్నది.... ఇదెక్కడిదిరా అని రాత్రింత పరిశీలించిండ్లట.... నాకేమెరుక గిట్ల అయితదని.... పొయ్యిలకట్టెలు కొట్టుకొను కష్టమైతంది వూర్నుంచి వచ్చేటప్పుడు మాఇంటికాడ పాతగొడ్డలున్నది పటాలిమన్న వాడు పట్టుకొవస్తాంటే గిది జరిగింది.... తెల్లారిపొద్దుగాల్నె మాఇంటికి పోలీసు లొచ్చిండ్లు సర్కిల్‌సాబ్ పిలుస్తాండ్లని.... నేను భయంభయంగా ఠానలకు పొయ్యే వరికి సంగతంతాతెల్సింది. ఆఖరికి కాళ్ళ వేళ్ళపడి జరిగిన సంగతంతాచెప్పి రెండు నూర్లు సదివించుకొని మావోన్ని ఇడిపించుకొని వచ్చేసరికి నా తలప్రాణం తోక కొచ్చింది" కొమురయ్య చేతులాడించుకుంటు చెప్పుకొచ్చిండు.

తువ్వాలతో మొఖం తుడుచుకుంటు ఎంకటివొచ్చి "మరి గా రాత్రి ఎందు కొచ్చిండు...." అన్నడు.

"సమ్మక్కల తీర్థానికి బస్సులన్ని అటేనడిసెనయా.... కొద్దిదూరం లారీ మీదొచ్చి ఇగ ఆ తర్వాత నడిసివచ్చేసరికి గారాత్రిఅయింది."

ఎంకటి ఇంట్లోకినడిచి దండెంమీది లాగుఅంగి తెచ్చుకొని తొడుక్కుంటు "అసలింతకు బాయి నడుస్తదంటవా"

"నడిపినా నడవకున్నా బాయిమీదికిపోయి హాజరేసుకొని వచ్చుడైతె తప్పదు కదా?" కొమురయ్య అన్నాడు.

ఎంకటేమి బదులుపలక్కుండానే చిలక్కొయ్యకున్న బెల్టుతీసుకొని నడుముకు చుట్టుకున్నడు.

ఇంతట్లో ఎంకటయ్య రెండోకొడుకు అప్పుడే నిద్రనుండి లేచి సన్నగా ఏడ్వటం మొదలుపెట్టిండు.... శాంతమ్మ పొయ్యికాన్నుంచి లేచిపొల్లగాన్ని ఊరడించ టానికిపోయింది.... అప్పటిదాక మంచంలో పడిఉన్న ముసలాయినె రెండు చేతుల్తో కోడునుపట్టుకొని ఆయాసంగా లేస్తూ కస్సుకస్సున దగ్గుతు పక్కన ఉమ్మేసిండు.... అదితీగలాసాగి తెల్లటిగడ్డము మీదపడి అగిపోయింది.... ఎర్రి కోడిపెట్ట ఒక్కటి గబాగబా ఉరికివచ్చి కళ్ళనిముక్కుతో పొడవసాగింది.... మసక బారిన జీవములేని కళ్ళతో ముసలాయన ఎటో చూసుకుంటుకూసున్నడు.... అంత వరదాక రాసుకుంటున్న శీను పుస్తకాలునర్ది సంచిలోదోపి ఆడుకొను బయిటికి పోయిండు.

415

బట్టలు మార్చుకున్న ఎంకటి భార్యనుద్దేశించి 'తినటానికేమన్న పెడ్తావె.'

"బాయినడిసెదెంతో నడవనిదెంతో.... ఇంత పొద్దుగాల్నేఏంతింటవు" కొమురయ్య.

"కడుపుల సల్లబడ్తె నవాబుతోనైనా సవాల్ చేయవచ్చుట" అంటూ ఎంకటి శాంతమ్మ తెచ్చిఇచ్చిన తట్టి అందుకొన్నడు.

"అక్కడ పెద్ద నవాబున్నడు.... ఇగవానితోని సవాల్ చేస్తువుగాని" అంటు శారెడ్డమాడిండు.... కొమురయ్య.

ఎంకటి అట్లాగే మంచంమీదకూసొని గబగబా ముద్దలుకలిపి మింగసాగిండు.

అంతలోనే పక్కింటి రామలింగు కర్రి టక టక పొడుసుకుంటు వస్తున్నది ఏనుగుపొరకల పందుగుండాచూసిన కొమురయ్య "కాలుకెట్లున్నదే లింగన్న"

రాయలింగు మాటవచ్చిన దిక్కుచూసి.... "నొప్పింకా తగ్గలేదు తమ్మి.... ఇంకో పది పదిహేనురోజులుండాలంటాండ్లు డాక్టర్లు అంటూ గేటుకాడి తడక తెరుచుకొని లోనికొచ్చిండు.

"మరి బయిటెందుకు తిరుగుతానవు" ఎంకటి.

"ఊరిబయిటికి పోయివస్తాన.... ఇగఇంటికిపోతె మళ్ళీ తెల్లారెదాక మంచములనుండిలేస్త లేను" అంటు ఎనుగుపొంటివున్న తుమ్మమొద్దుమీద కూసుండి చేతి కర్రిను బుజానికి ఆనించుకొని దెబ్బతాకిన కాలును సాపుకొనికూసున్నడు.

"పొల్లగాండ అదృష్టంబాగుండి బ్రితికిబయట పడ్డవుగాని లేకుంటే ఒడిసి పోయెటోడివెనాయే" అంటూ నల్లటికాలుమీద మోకాలువరకు వేసిఉన్న తెల్లటిపట్టిని పరీక్షగాచూసిండు.... కొమురయ్య.

"మీ బాయెందుకు బందుంటాంది?" రాయలింగు

"జామ్‌ల గురించి" కొమురయ్య.

"దొరలంజకొడుకులు పొగ్రిడక్షనో పొగ్రిడక్షనంటరు.... లేబరోడు పొగ్రిడక్షను తీయటానికి సౌలత్‌లమాట అటుండనియ్యి పనిచేసేందుకు సామాన్లయినా సరిగొ ఇయ్యరైరి.... బొగ్గుంటె లాడీసులుండయి.... సపోర్టుకోసం ఓతుంట దొరకదు" అసహనంగా గొనిగిండు రాయలింగు....

416

" రెండుటబ్బులు నింపకుంటే కూలిగిట్టదు కదా అని మనం ఏదీలేకున్న పద్దక పోయి పస్తేస్తం...." కొమురయ్య

" అగో అదె అలుసై పోయింది.... గీ దెబ్బెట్ల తాకిందనుకుంటానవు.... జామ్‌లు సరిగా లేకుంటే లాడీసు పయ్యేల మా జోడుగాడు ఎక్కడిదో చిన్నతుంటే పిండు.... అదిఆపక ఫుటుక్కుసఋర్గి బరబర వచ్చి నా కాలుమీద పల్టీఏసింది" రాయలింగు దెబ్బతాకిన సంగతి చెప్పుకొచ్చిండు.

అదివినేసరికి కొమురయ్య వెన్నుపొంటి భయంజొచ్చింది. సరిగ్గా మూడు వారాలకిందట అటువంటి ప్రమాదమేజర్గి అదృష్టంబాగుండి ఏదెబ్బతాకకుండా బయటపడ్డది యాదికొచ్చింది. "నీయవ్వ బాయిపనంత బాంచెవని మరోటిలేదన్నా" అన్నడు.

అప్పుడికే ఎంకటి బయలుదేరటానికి సిద్ధమైవచ్చి కొమురయ్యపక్కననిల్చుని

మళ్ళోసారి ఎనక్కితిర్గి 'పోతాన'అని భార్యనుద్దేశించిచెప్పి రాయలింగుదగ్గర సెలవుతీసుకొని బయటకొచ్చిండ్లు.

ముందు ఎంకటి ఆ వెనుక కొమురయ్య గుడిసెలమధ్య ఇరుకుదారులగుండా నడిచి మూలమలుపుకాడికొచ్చేసరికి పందిపిల్లవొకటి వాళ్ళను రాసుకుంటఉరికింది దానివెనక తరుముకుంటువచ్చిన ఊరకుక్క ఒకటి వీళ్ళనుచూసి బెదిరి మరోసందులో మాయమయ్యింది. మరోగుడిసెముందు అత్తకోడల్లిద్దరు అదేపనిగా తిట్టుకుంటాండ్లు. ఎవడో కడుపులపేగులన్ని అగిలిపోంగ వయ్యర వయ్యర మొఖం కడుక్కుంటున్నడు. రాత్రి బదిలిచేసి తిర్గివస్తున్న కార్మికుడొకడు సైకిల్‌తోసుకుంటు ఎదురైండు.

గుడిసెలుదాటి పెద్ద మురికి కాలువకాడికొచ్చేసరికి ఎల్లయ్య వాళ్లకు ఎదురు పడ్డడు. 'పనికేనా ఎంకటన్నా' అనుకుంటా దగ్గరికొచ్చిండు.

అవునన్నట్టుగా ఎంకటి తలాడించి "నీసంగతేమైంది ఆ మధ్యన నిన్ను సర్వీసులనుండి తీసేసిండ్లనివిన్నా, నిజమేనా" అడిగిండు.

"నవంబర్ 23 నుండి తీసేసిండ్లు" నిర్లిప్తంగా జవాబిచ్చిండు.

కొమురయ్య ఆశ్చర్యపోతూ "ఎందుకు" అని అడిగిండు.

"ఎందుకేంటి కంపినోడు తీసెయ్యాలంటే ఓ కారణముండాలా దొరల ఇష్టారాజ్యం" ఎంకటి మధ్యలో కల్గజేసుకొని అన్నడు.

"నీవు ఎన్నిఅయినా చెప్పు ఎంకటన్నా.... అందరెట్లాపోతే మనం గట్లపోవుడె మంచిది. ఉరికి ఉరికి ముందుపడ్తె మూతిపండ్లు ఇర్గపడుడుతప్ప మరేమిలేదు. ఎనకసీరి ఎవడొచ్చి ఆదుకోడు.... అదెపాయె దొంగలీడర్లు పట్టించుకోకుంటె పట్టించుకోకపోయిరి. అందరి సమస్యగురించి ముందుండి మాట్లాడినందుకు నన్ను పన్లెనుండి పీకేసిండ్లా.... ఒక్కనాకొడుకన్నా గిట్లెందుకు చేసిండ్లని అడిగిండా ?" మనసులో కుతకుతమంటున్న కోపం ఎల్లగక్కిండు.

ఎకంటి ఒక్కక్షణం ఏంమాట్లాడలేదు. ఆతర్వాత 'నిజమేతమ్మీ! అన్యాయమే మరి. అందరుకల్సి ఏదోఒకటి చేయాల్సిఉండె. ఏదైనా సమస్యఉంటె ముందు నిల బడెవాల్లను ఏరెయ్యాలని చూస్తుందికంపిని.' క్షణంసేపు ఎల్లయ్యకేసిచూసి 'కాని ఏం పట్టించుకుంటలేరన్నదిమాత్రం నిజంకాదు. మొన్న మాబాయిమీద జర్గిందేంటి. సరిగ్గా నీలెక్కనే మా బాయిలపన్జేసే చంద్రియ్యను తీసేసిండ్లు.

"ఎట్లెట్లా" ఎల్లయ్య అడిగిండు.'

అప్పటికే వాళ్లు హాస్పటల్ దాటి అండర్ బ్రిడ్జి దారిలోకొచ్చిండ్లు. కొము రయ్య వాళ్ళ సంభాషణ మౌనంగావింటూ నడకసాగించిండు. ఎంకటి బాయిమీద జర్గినసంగతి చెప్పుకొచ్చిండు.

"లెక్కప్రకారము కంపిని లాడిసోల్లకు జామ్‌లు సప్లయి చెయాల్సిన బాధ్యతుందిగదా! అవిలేకుంటనే పనిసిల్లదాయే. దాంతోమనం అక్కడో ఇక్కడో జాములువేరుకొచ్చి పనెల్లదీసుకుంటామాయే. మొన్న గట్లనే మాగ్యాంగుల పన్జేసే చంద్రియ్య మస్టరేసుకొని బాయిమీద జాములకోసము అటు ఇటు తిర్గుతాంటె అండర్ మేనేజర్ చూసి.... ఏడున్నరఇతాంది ఇంకా బాయిలకెందుకు దిగలేదని కోపానికొచ్చిండట. దాంతో మావోడు జామ్‌లకోసం చూస్తున్న అనిచెప్పినా విని పించుకోకుండా ఏడున్నరఅయినా నీవింకా బాయిలదిగలేదు కాబట్టి నీకు ఈరోజు మస్టరులేదు ఇంటికిపొమ్మన్నడు."

"లాడీసోల్లకు జామ్‌లు సప్లయిచేయాల్సిన బాధ్యతమీది అట్లా సప్లయిచెయ్యక పోగా జామ్‌ల్ని మేమే అక్కడిక్కడఏరుకొని పనెల్లతీసుకుంటాంటె. మీదికెల్లి మామీదనే కోపానికొస్తున్నరు. ఇదెక్కడిన్యాయం" అని మావోడు ఎదురుతిరిగిండట.

418

"నామాటకే ఎదురుచెప్తావా నీకు ఇయ్యాల మస్టర్ ఎట్లావస్తదో చూస్తా" అంటూ గరంగా ఎల్లిపోయిండు అండర్ మేనేజర్ దొర.

మావోనికి ఎటుతోచక జామ్‌లు పట్టుకొని బాయిలదిగి మాదగ్గరికొచ్చి జర్గింది చెప్తె, మావోళ్ళఅన్నరుకదా "ఏంచేస్తడో చేసుకోనియ్. నీవుమాత్రం తిర్గి పోయెందుకు వీల్లేదు. నీకేమన్నజర్గితె మేమందరమున్నం" అన్నాషు.

"చూడుచూడుమని ఆరోజే లాడీసుల సప్లయిసరిగాలేక మేం బాయిమీదికొచ్చే సరికి అందరెల్లిపోయిండ్లు. ఇక మేమేఅఖరు. పైకెక్కేటాల్లకు ఏమున్నది దొర పోలీసులను పిలుచుకొచ్చి మమ్ముల్ని అటు ఇటు గెదిమి మా చంద్రయ్యను అరెస్టు చేసి పట్టుకపోయిండు.

'అరెస్టుచేసిన కార్మికున్ని విడిచిపెట్టాలి. దొరదౌర్జన్యం నశించాలని' మేము సెకండుషిఫ్టునుంచి బాయి బందుపెట్టిచ్చినం. అగో అట్ల బాయిబందయి ఇయ్యాల్టికి పధ్నాల్గు రోజులైతాంది. అరెస్టుచేసినవాన్ని ఇంకా ఇడ్సిపెట్టలేదు. మేం బాయిలకు దిగిందిలేదు." ఎంకటి చెప్పటంఆపిండు. అప్పటికేవాళ్లు అండర్‌బ్రిడ్జికాడి కొచ్చిండ్లు. అక్కడ రోడ్డుమలుపు చీలేకాడ రాంబాయమ్మ చాయ్‌హోటలుంది. డ్యూటికిపోయే కార్మికులు.... వచ్చేకార్మికులతో అప్పటికే సందడిగా ఉంది.

"చాయ్ తాగిపోదాం పాం" అంటూ కొమురయ్య ముందు దారితీసిండు.

ఎంకటి ఎల్లయ్య ఇంకా మాటలు కొనసాగిస్తూ హోటల్‌కాడికొచ్చిండ్లు.

ఎవరో వెడల్పుమొఖం కార్మికుడు టోపిసంకలపెట్టుకోని చాయ సప్పరించు కుంట "నిజంమాట్లాడినోడు రాడికలోడైపోయిండు. ఇక ఎవడు ఏంమాట్లాడకుంటా లేబరోల్ల నాలుకలు కొయ్యిండ్లే. అప్పుడు ఎవడేం మాట్లాడడు" అంటూ చెప్పుక పోతున్నడు కోపంగా.

గాత్రితాగిన సారామత్తు తలకుపట్టియ్యగా మరోచుక్క ఏసుకుంటేగాని తల దిమ్మదిగేట్టులేదని మొద్దుబాలయ్య తుపుక్కు తుపుక్కున ఊంచుకుంటూ హోటల్ కాడికొస్తుంటే సైకిల్‌మోటర్‌మీద రివ్వున ఎల్లిపోతున్న లీడరోడు డాష్ఇచ్చినంత పన్జేసి ఎల్లిపోయిండు. రోడ్డుకుఅడ్డంగానిలబడి "ఓరీ దొంగలంజకొడుకా మంగి పెండ్లాల పియ్యితినుకుంటా బాగాబలిసి కండ్లుకనిపిస్తలేవురా" అంటూ కోపంగా అరిచిండు. ముందుకు దూసుకపోయిన లీడరోడు ఎనక్కితిర్గిచూసి పరిస్థితిని బాగా లేదనుకొని ఎల్లిపోయిండు.

419

బాలయ్య ఎల్లిపోయినోని దిక్కు చూసి తుపుక్కున ఊంచి తిట్టుకుంటావచ్చి సీల్లగిలాస అందుకొని గడగడ నోట్లెపోసుకొని పుక్కిలించి ఊంచి మళ్ళీ సారాకొట్టు కేసి నడిచిండు.

చాయ్ సురుగులుకక్కుతుంటే మూడు గిలాసలల్ల చాయ్ తెచ్చిఇచ్చిండు తొమ్మిదేండ్ల పిల్లవాడొక్కడు.

చాయ్ చప్పరిస్తూ కాలుమీద కాలేసుకొని సీరియస్‌గా ఏదో చెప్పుతున్న కార్మికుని మాటలు చెవులసోకినయి.... "మొన్న ఫిబ్రవరి 9న AITUC, INTUC, CITU మూడు యూనియన్లుకల్సి కొత్తచట్టానికి వ్యతిరేకంగా సమ్మెపిలుపిచ్చినయి మనంవాళ్ళ మాటమీద కెళ్ళి సమ్మె చేస్తిమి. ఆఖరుకు ఏమైందట". అడుగుతున్నడు పక్కనున్న తనితో అతనేమో బీడి ఆఖరిదమ్ములాగి బీడిపారేసి." ఎప్పటిదిప్పఎప్పటిలాగేఉంది. వీళ్ళు నిజంగా కార్మికులకు ఏదోమేలుచేస్తాయని చేసింట్లాఏమన్ననా. ఒకవేళ వీళ్ళకు నిజంగానే కొత చట్టఎత్తివేయాలని ఉంటే 1981లో మనం కొత చట్టానికివ్యతిరేకంగా 56 రోజులు సమ్మె చేసినప్పుడు కొత చట్టముపోదు. అని సిగ్గు లజ్జలేకుండా చెప్పి సమ్మెను వ్యతిరేకించి ఆరోజు మేనేజుమెంటు బూట్లునాకినోల్లు మరి ఇయ్యాల కొత చట్టానికి వ్యతిరేకంగా సమ్మెకు పిలుపెందుకు ఇచ్చిండ్లంటవు?"

"అగ్గో గదేనాకు అర్థంకావటంలేదు" ఇందాకటి కార్మికుడు.

"ఏదోఒకటి చేయకుంటే లేబరోల్లల్ల పడిపోతున్న పలుకుబడిని నిలబెట్టుకునేది ఎట్లా అని కొత్తఎత్తు ఏసుంటరు" కొమురయ్య గిలాసు టేబుల్‌మీదపెట్టి ఆ సంభాషణలో జోక్యం చేసుకున్నడు.

"లేబరోల్లమీద అంతప్రేమఉంటే అక్రమంగా కంపినీ డిసమిస్‌లు చేస్తాంటే ఎందుకో చప్పుడుచేస్తలేరు" ఎల్లయ్య

అంతవరదాక ఒక్కమాటయిన మాట్లాడకుంట అంతా వింటున్న పైయింట్ తొడిగిన యువకుడు మాట్లాడుతూ, ఇదివరదాక యూనియనోల్లకు లేబర్ల పలుకుబడి పోయినా, మేనేజుమెంటోడు దగ్గరికి పిల్సుకొని యూనియన్లోలు నాలుగుపైసలు సంపాయించుకోవటానికి ఆపని ఈపని పైరవి పనులుచేసేటోల్లు. ఈమధ్య కొత్తగా వచ్చిన M. D. సమ్మెలెందుకు జరుగుతానయో లెక్కలు తీసిచూసి, యూనియనోల్లను పిలిచి ఇగో మీప్రమేయం లేకుండా కార్మికులు ఈరీతిగా సమ్మెలు చేస్తుంటే కార్మికుల్లో మాకుఇంత పలుకుబడిఉంది అంత పలుకుబడి ఉందని చెప్పేమీరు ఏంచేస్తాండ్లు.

420

మీరు మాకు ఏంచేయనప్పుడు మీకు పనులెందుకు చేసిపెట్టాలి. ఇగమీరు నాదగ్గరికి రాకుండ్లి అని చీదరించుకున్నడట. దాంతో యూనియనోల్లు రెండికిచెడ్డ రేవడై పోయి ఏదోఒకటి చేయాలికదా అని కోత చట్టానికి వ్యతిరేకంగా సమ్మె పిలుపుఇచ్చి మేం ఏదో కోతచట్టంఆపినమని పోజులు కొడ్తాండ్లు. ఇంకా నాలుగురోజులుపోతే, ఎవరి ప్రమేయంలేకుండానే కోతచట్టానికి వ్యతిరేకంగా కార్మికులు మరోసమ్మె చేసె టోల్లు" అంటూ వివరంగా చెప్పుకొచ్చిండు.

"కడుపులలేంది కావలిచ్చుకుంటె వస్తదా. ఎన్నిరోజులు గిట్ల మోసము చేస్తరో అదీచూస్తం" అంటూ ఎంకటి కొమురయ్య. ఎల్లయ్య అక్కడినుండి బయటపడ్డరు.

రోడ్డుచీలేకాడ ఎల్లయ్య ఆగి 'ఇగనేనిట్లాపోతా' అన్నడు.

ఎంకటి ఒకక్షణంనిలబడి 'నిరుత్సాహపడకు డిస్మిస్‌వాల్లగురించి ఏదోఒకటి చేసేందుకు అందరముకల్సి ఆలోచిస్తాం. వీలుచూసుకొని సింగరేణి కార్మిక సమాఖ్య ఆఫీసుకాడికిరా'.

'సరె అలాగే'అంటూ విడిపోయిండ్లు.

అండర్‌బ్రిడ్జినుండి 5 ఇంక్లయిన్ పోయేరోడెక్కి అప్పడికే చాల పొద్దు పోయిందన్న తొందరలో వడివడిగా అడుగులేసుకుంటూ కదిలిండ్లు.

కొమురయ్యకు ప్రస్తుత పరిస్థితేమి అర్థంకావటంలేదు. అంతా కుడితిలపడ్డ ఎలకతీర్గ, వడ్లు పెర్గు కలిపినట్టుగా మింగుడుపడటములేదు. వున్న ఎకరముచెలక అమ్మికొని బొగ్గుబాయిల పనికొచ్చినకాన్నుంచి నయాపైస మిగిల్చిందిలేదు. ఎప్పటి చిప్ప ఎప్పటిలాగే ఉందనిపించింది "ఎక్కడచూసిన కూలోనిబతుకు కుంపట్ల బొగ్గు తీర్గ కాలిపోవుడుతప్ప మరోదారి అగుపిస్త లేదు" అంటూ నిట్టూర్చిండు.

ఎంకటి నడుస్తున్నవాడల్లా ఒక్కసారి కొమురయ్య మొఖం కమ్ముకున్న విషాదఛాయలకేసిచూసి మళ్ళీ రోడ్డువైపు చూసుకుంటా "నిజమే ఎనకట్నించి మన తాతముత్తాతల కాన్నుంచి గిదేబతుకు బతికిండ్లు. కాని ఇప్పుడిప్పుడే మన బతుకుల గురించి ఆలోచిస్తానము, పెనుగులాడుతాసం. మనమోమొక్కనాటినం. దానికి మన చెమట రక్తం దారబోస్తం. దాన్ని కంటికిరెప్పలా కాపాడి పెంచిపెద్దచేస్తం. మనమా చెట్లఫలాలు తినకున్నా మన పిల్లలకైనా అవి దక్కేలాచూడాలి" అతనింకా ఏదో చెపుతామనుకున్నడు. కాని ఏంచెప్పాలో ఎట్లాచెప్పాలో తెలియక తిక మక పడ్డాడు.

421

ఏదో అర్థంచేసుకున్నవాడిలా కొమురయ్య తలాడించిండు.

దూరంగా రోడ్డునుండి బాయికి దారిచీలేకాడ గుంపుగా జనం కన్పించిండ్లు, ఒకరిమొఖాలు ఒకరు చూసుకున్నరు.

"మళ్ళేదో జర్గినట్టుందిబావా" కొముర్య్య

"ఏదైందీ అక్కడి దాకాపోయి తెల్సుకుందాం పద." ఎంకటి ముందడుగు వేసిండు.

మరి కొద్దిదూరం పోయేసరికి వాళ్ళకు స్పష్టంగా ముప్పయి నలబైమంది దాక పోలీసులు కన్పించిండ్లు. దాదాపుగా అరువై డెబ్బయిమంది కార్మికులు కన్పించిండ్లు.

కొముర్య్య ఎంకటి వాళ్ళను సమీపించేసరికి ఆపోలీసులల్ల ముగ్గురు S. I.లు ఒకసర్కిలు కనిపించిండు. గాండ్రు కప్పమొఖము S. I. ఒకడు వీళ్ళముందుకొచ్చి బొంగురుగొంతుకతో 'మీదేబాయిరా' అంటు లాటీఊపుకుంటూ అడిగిండు.

"5 ఇంక్లయిన్" ఎంకటి బదులిచ్చిండు.

"అరేయ్ 302 వీళ్ళను తీస్కపోయి అగో ఆలైన్ల నిలబెట్టు" అంటూ ఎడమ చేయివైపు చూయించిండు.

సాయుధ పోలీసులు వాళ్ళిద్దర్ని తోసుకుంటుపోయి గుంపులోకి తోసిండ్లు.

అసలేమి జరుగుతుందో ఎవరికి అర్థం కావడంలేదు. పోలీసులు ఇలాఎందుకు అటకాయిస్తున్నారో కూడా చాలమందికి అర్థంకాలేదు, అందర్ని అరెస్టుచేస్తారా, కొడ్తారా? అనికొందరు, ఎర్కపోయి ఇరుక్కపోయామో, అనికొందరు చింతిస్తున్నారు.

మరికొంతమంది కార్మికులు దూరంనుండే ఇదంత పసిగట్టి పోలీసులకు ఓ ఫర్లాంగుదూరం ఆగి చూస్తుండిపోయిండ్లు.

కోలమొఖమున్న యువ కార్మికుడొకడు "మముల్ని ఎందుకాపిండ్లు?" అడిగిండు.

సర్కిల్ ఎద్దుతలకాయతిప్పి ఆ యువకున్ని మింగేసేలా చూసివాడి పైపుకదిలి 'నీవు వీళ్ళకు లీడరువారా' నాల్గు అడుగులేసి అగిపోయి. లాటీ పట్టుకున్నకుడిచెయ్యి ఎత్తి 'ఇటురా' అంటూ లాటీఊపిండు.

ఆ యువకార్మికుడు కదలకుండా చూస్తుండిపోయిండు, ఆ చూపులకు సర్కిల్ తట్టుకోలేక 'పిలుస్తుంటె రావేమిరా లంజకొడుకా' అంటూ కోపంగా అరుచుకుంటూ పోయి లాటీతో ఒక్కటివేసిండు.

ఎడమకంటి నొసలుచిట్లి చివ్వున రక్తంమురికిగొట్టే బట్టలమీద చిమ్మింది.

ఈ హఠాత్తుపరిణామానికి కార్మికులు భయంతో కోపంతో ఊగిపోయిండ్లు. ఎవరు పారిపోకుండా చూడటంకోసము సాయుధ పోలీసులు అప్పటికే కార్మికుల చుట్టు వలయాకారంగా తుపాకులు ఎక్కుపెట్టి ఏక్షణంలోనైనా పేల్చటానికి సిద్ధంగా ట్రిగర్లమీద చేతులుంచుకొని పొజిషన్ల నిలుచున్నారు.

రొంబొచ్చె ఎండిపోయిన కార్మికుడు "నీ కాల్మొక్త బాంచెను నన్ను నంపకుండీ" సర్కిల్ కాళ్ళకు మొక్కబోయిండు. సర్కిల్ కాలుగుంజుకొని, జాడిచ్చి తన్నిండు.

కార్మికుల్లో మెల్లమెల్లగా కలకలం బయలుదేరింది. సర్కిల్ అదికనిపెట్టి రొంటికున్న పిస్టల్ తీసి 'ఖామూష్' అంటూ పెద్దగా అరిచిండు.

సూదిపడ్తేనే వినబడేనిశ్శబ్దం

కంకరరోడ్డుమీద సర్కిల్ బూట్లు టకటక లాడించుకుంటూ అటుఇటు తిరుక్కుంటూ పట్టిపట్టి వంకరచూపులు చూసుకుంటా అరవటము మొదలుపెట్టిండు. "మంచిమాటకు నా అంత మంచోడులేడు. తిక్కరేగ్తె నా అంత చెడ్డోడులేడు. మిమ్మల్నందర్నీ ఇక్కడ పిట్టల్లా కాల్చేసినా నన్ను అడిగేవాడుండడు. తెల్సిందా?

కార్మికులంతా బీరిపోయిండ్లు. ఇదంతా కలా నిజమా ఏంజరుగుతుంది. ఇదంతా ఏమిటి ఏమి అర్థంకావటంలేదు.

"మీకెందుకురా రాజకీయాలు. రాజకీయాలేమన్న బువ్వపెడ్తాయిరా. పూ కు లెవురా మీకున్నంతజీతాలు! సుఖంగా పనిచేసుకొని బతకండిరా అంటే రాజకీయాలు అవసరమైనాయి? రాడికల్ లంజకొడుకులకేందిరా.... బందిపోటుదొంగలు వాళ్ళ మాటలిని మీరెందుకు చెడిపోతర్రా.... మిమ్మల్ని పట్టుకొనితంతె వాళ్ళువచ్చి విడిపించరేమిరా? మీరు ఆ లంజకొడుకుల మాటలే ఇంటర్రా. వాళ్ళమాటలిని మీరు పనులుమానుకుంటె మిమ్మల్నందర్ని బొక్కలోతోసి మక్కలిరగ్గతంతా.... ఎవన్నో ఆరెస్టుచేస్తె మీకేందిరా" ఆ బందిరిగాడు నక్సలైటు.... వాడిగురించి మీకెందుకురా. సర్కిల్ ఆయాసపడుతూ కాసేపుఆగిండు. మళ్ళీ అంతలోనే అందుకొని "ఆఖరిసారిగా చెపుతున్న మీరంతా ఇవ్వాల స్ట్రయిక్ బందుపెట్టుకొని పనుల్లకుపోలేదా పొండి లేకుంటె మిమ్ముల్నందర్ని పిట్టల్లా కాల్చేస్తా".

423

కార్మికులు ఎటు కదలకుండా నిశ్చేష్టులైండ్లు.

"పదండి పదండి" అంటూ సబ్ ఇన్‌స్పెక్టరు కర్రితో గుంపుమీదపడి ముందుకు తోసిండు.

భయంతో కార్మికులు కదిలినా అందరిమనసుల్లో కోపం కుతకుతలాడింది.

వాళ్ళ గుండెలకు ఎక్కుపెట్టబడ్డతుపాకి గొట్టాలు ఏక్షణంలోనైనా పేలటానికి సిద్ధంగా ఉన్నాయి.

ముసలి రాజీరుకు తనముప్పయేండ్ల సర్వీసుల గిటువంటి పరిస్థితి ఎదురుకాలే. అయినా అతని మనసెందుకో మొద్దుబారిపోయింది. ఎంతోమందిని తన సర్వీసుల బొగ్గుపెల్లలకిందపడి సుగ్గుసుగ్గయి పోంగచూసిండు. మరెంతోమంది కాల్లు ఏళ్ళు బాయికి బలియ్యంగా చూసిండు. అతని నల్లటి బోడిగుండుమీద ఊరినచెమట ఎండకు మెరిసింది. అతని పక్కన నిలుచున్న కోల్‌కట్టరు రాజిరెడ్డి కాయలుకాసిన పిడికిటిని బిగబట్టిండు నరాలుతేలంగ. కొత్తగా బదిలి ఫిల్లరైన జాన్‌మియా కండ్లల్ల రక్తం పేరుక పోయింది. ఎంకటి మనసు కోళ్ళుతవ్విన పెంటతీర్గ అయింది. కోపంతో కొమురయ్య పెదవి కరుచుకున్నడు.

అయినా వాళ్ళంతా మౌనంగా నడుచుకుంటూ బాయిమీదికొచ్చిండ్లు.

ఆఫీసుగేటుకాడ నిలుచున్న వాచ్‌మెన్ మొద్దుబారిన కాళ్ళను సరిచేసుకొని అటెన్షన్ల నిలుచున్నడు.

ఆఫీసులో పనిజేసే గుమస్తాలు, వోవరుమెన్లు, మేనేజర్లు, ఇంకా మిగిలినబాయి దొరలు కిటికీల మాటునుండి నక్కినక్కి కండ్లు ఎల్లబెట్టి చూస్తుండి పోయిండ్లు. ల్యాంపు రూమ్‌లో పనిజేసే మల్లయ్య బెదిరిపోయి, పోలీసోల్ల ఆజ్ఞలు పాటించింతు. వోవరుమెన్లు సర్దార్లు వాళ్ళపని వాళ్ళు నిర్వర్తించిండ్లు. ఇక మస్టరేసే గుమస్తాకెందుకో భయంతో చేతులు వణికినయి.

తూర్పుకు అభిముఖంగా ఉన్న బావిముఖద్వారము గుండా కార్మికుల్ని బలవంతంగా దింపుతున్నరు పోలీసులు. సర్కిల్ "బాయిలో దిగినట్టుకాదు. ఇసాబు సరిగా చేయకుంటే మల్లీనాకు రిపోర్టుచేయండి. ఒకొక్కని సంగతిచూస్తా." అంటూ బెదిరించటం మొదలుపెట్టిండు.

ఆఖరి టోపీనికూడా బాయి మింగేసింది.

424

అప్పటికే అక్కడికి పరిగెత్తుకొచ్చిన సూపరింటెండెంట్ (ఆఫ్‌మైన్స్) S.M. దొర రెండుజేబుల్ల చేతులుదోపుకొని నిలుచున్నడు.

'అచ్ఛా మేంవెళ్తామండి' అంటూ S. M. దగ్గరికొచ్చి సెకండ్ తీసుకున్నాడు. సర్కిల్.

"అప్పుడే ఏంతొందర. వెల్దురుగాని రండి" ఆఫీసువైపు దారితీసిండు S. M. కానిస్టేబుల్స్ S. I.లు బాయిమీద మిగిలిపోయిండ్లు.

సర్కిల్, సూపర్‌డెంట్ ఆఫీసులోకి అడుగుపెట్టిన మరుక్షణంలో AITUC లీడరు సూర్యారావు జీప్‌వేసుకొని హడావిడిగా పరిగెత్తుకొనివచ్చి "నమస్తేసార్ ఏమిటి సంగతి" అంటూ సూపర్‌డెంట్ ఎదురుగా కుర్చీలో కూలపడ్డడు.

"ఏముంది అంతామామూలే. మీలీడర్లుఆడే నాటకమే ఇదంతా. ఎకనసుంచి ఎగతోస్తరు. మళ్ళీ ఏం తెలియనట్లుంటరు" అంటూ సర్కిల్ అర్థంకాని నవ్వు నవ్వింది.

"అమ్మమ్మ అట్లాఅనకండి. ఇప్పటి కార్మికులు ముసపటి కార్మికులు కారండి. మరీ తెలివిమీరిపోయారండీ. వేగలేక చస్తానమంటె నమ్మండి. పట్టు మంటే కప్పకుకోపం. విడువుమంటే పాముకుకోపమన్నట్లుగున్నది. మధ్యన మేం సచ్చిపోతానమండి" అంటు ప్యూన్‌తెచ్చిన టీ కప్పు అందుకున్నాడు.

"అదే మీరు రెండువారాలుగా చెయ్యలేనిపని వీళ్ళు రెండుక్షణాల్లో జరిపించిండ్లు" అన్నాడు S. M.

"ఏమైందీ ఇంతకు" సూర్యారావు.

"బాయిలోకి దిగుతారా చస్తారా అన్నం. సచ్చినట్లుదిగిండ్లు" సర్కిల్ అధికారికంగా నవ్వింది.

సూర్యారావు నవ్వుమొఖం మీదికితెచ్చుకొని "మంచిపనిచేసారండి. చిలక్కి చెప్పినట్టు చెప్పాం. ఒక్కడువినడే! నమ్మేవిరమించండి. ఏదన్న విషయముంటే మేం మాట్లాడుతం. కోర్టులున్నయి. కన్సిలేషన్లపెడ్తాం అన్నాం వినేటోడు ఒక్కడులేడే" అనాడు.

ఆ తర్వాత వాళ్ళు కాసేపు సర్కిల్‌గారి ప్రమోషనువిషయం, ఆ పైన అన్నగారి రాజకీయం మొదలుకొని క్లబ్‌లో రాత్రి D.S.P. గారిచ్చిన ఫుల్‌కౌంటు దాకా సాగించారు.

425

అలా బొయిలోకి బలవంతంగా దించబడ్డ కార్మికులు మెయిన్ జంక్షను కాడి కొచ్చిండ్లు అంతవరదాక గుంపులు గుంపులుగా వాళ్ళలో వాళ్ళు మాట్లాడుకుంటున్న వాళ్లు ఒకచోట జమయిండ్లు.

'కామేడ్స్ ఒక్కక్షణం ఆగుండ్లీ!' అందరు ఒక్కసారి మాటవచ్చిన వైపు తిరిగిచూసిండ్లు వాళ్ళ నెత్తిమీదటోపీకి తగిలించిన లైట్ల వెలుగులో రామస్వామి కోపంతో అగ్నితీర్గ కన్పించిండు.

"ఇయాల మనల్ని తుపాకులు చూయించి బొయిలకుదించిండ్లు. రేపుమనపక్క పొంటి తుపాకులు ఎక్కుబెట్టి పన్జేయిస్తరు."

"అవునవును నాసర్వీసుల గిటువంటి దౌర్జన్యం జరుగంగచూడలేదు" ముసలి రాజీరు.

'అందుకే కామేడ్ మనం పనిచేయవద్దు'

"మూరెగిట్లయితె మనమేంపన్జేస్తం?"

"బలవంతంగా దించనయితె దించిండ్లు కాని మనతోనినెవట్లచేయిస్తరో ఆడీ చూద్దాం" ఎవరోబొంగురు గొంతుకతోని అన్నాడు.

"ఎవరికితోసింది వాళ్ళు మాట్లాడుడేనా కాస్తఆగుండ్లీ ఒక్కల తర్వాత ఒక్కరు మాట్లాడుండ్లీ. ఒకరిదిఒకరికి అర్థమైతలేదు." కాసేపు అందరు మౌనం వహించిండ్లు.

'మనఅందట్ల ఇగో గీ రాజీరు పెద్దమనిషి, ముందుగాల ఆయనమాట్లాడుతడు" ఇందాకటి యువకుడే మళ్ళీ అన్నడు.

ముసలి రాజీరు కాస్తతడబడ్డడు. తొర్రినోరు తొస్సుపోతాంటే "ఏం చెప్పంటరు. అందరు ఎట్లంటేగట్లనేచేత్తాం. మొదట్ల నేనుగీబాయి పనికొచ్చినప్పుడు ఎట్లున్నదో మొన్నటిదాక గట్లనే.... ఏందో పసురాల తీర్గపన్జేసెటోల్లం. ఏదన్న కష్ట మొస్తేగా లీడర్లకుపోయి చెప్పేటోల్లం ఇగ ఆయనా అంతోఇంతో తీసుకొని పన్జేసి పెట్టెటోడు. గిదిగిట్లెందుకున్నది గదిగట్లెందుకున్నదని అడిగినోడులేడు. సచ్చేటోడు సచ్చిండు. సావంగ మిగిలినోడు బతికిండు. అంతాఐదారేండ్లుగాబట్టె యువకులు వచ్చిండ్లు ఇగో గివిమన చట్టాలన్నారు. ఇవిమన హక్కులన్నరు. అగో అవి లీడర్లు చేసిన చేస్తున్నమోసాలు. కంపినోడు ఇగ్గొ గిట్లకుట్రి చేస్తాండు అని ఇసా[illegible]చేసి చెప్పుకొచ్చిండ్లు. ఇంతవరదాక పసురాలతీర్గ పన్జేసేటోల్లు మెల్లమెల్లగా మనుసుల తీర్గ

ఆలోచించడం మొదలుపెట్టిండ్లు. అగ్గోగది తప్పయిపోయింది. మనమీద కేసులు పెట్టిండ్లు. అరెస్టులు చేస్తాండ్లు. మనపెయ్యిల మీద లాటీలు ఇరుగుతానయి. మన పొల్లగాండ్లను కొట్టిండ్లు. మనఆడోల్లను చెరిచిండ్లు. ఊల్లకు ఊల్లుకాలీచేసి పారి పోయిండ్లు. అయినా లొల్లిఆగలేదు. కంపినోడు ఛార్జీషీట్లు, డిస్మిస్‌లు, లేఆఫ్‌లు, లాకౌట్లు చేసిండ్లు. కోతచట్టాలుపెట్టిండ్లు. అయినా లాభంలేకుంటయిందని పోలీసుల ఎగదోసిండ్లు. నిన్న మొన్నటిదాక పోలీసులు బాయిలమీద తిరిగిండ్లు. కాని ఇయ్యాల ఇదివరకు ఎప్పుడులేందీ ఓ కొత్త ఎత్తు ఎత్తిండ్లు. తుపాకులు సూయించి భయపెట్టించి పనులు చేయించాలని సూత్తండ్లు. ఇగదీన్నికూడా మనం వ్యతిరేకించాలి" అని చెప్పటం ఆపి ఆతర్వాత ఏంచెప్పాలో తెలియక ఆపేసిండు.

"కంపిరోడు, లీడరోడు, పోలీసోడు ముగ్గురు ఒక్కటై మనమీదకత్తిగట్టిండ్లు"

"అవునవును"

చివరిగా రామస్వామి చెప్పటము మొదలుపెట్టిండు

"కామ్రేడ్ సమ్మెకు సిద్ధమేనా" అరిచిండు.

పనులు బందు పెట్టాలి. సమ్మెచెయ్యాలి.

మేనేజుమెంటు పోలీసుల దౌర్జన్యం నశించాలి

దొంగటేడ్ యూనియన్ల విద్రోహం నశించాలి.

చివరిగా ఒక్కమాట కామ్రేడ్. "ఇయ్యాల మనబాయిమీద జరిగింది రేపు అన్ని బావులమీద జరుగుద్ది. కార్మికుల శత్రువులైన మేనేజుమెంట్, పోలీసులు, దొంగటేడ్‌యూనియన్లు ఒక్కటైండ్లు. మనంకూడా ఒక్కటికావాలి రేపుమనం అన్ని బావుల కార్మికుల్ని కదల్చాలి. దీనికి వ్యతిరేకంగా పోరాడాలి"

అండర్ గ్రౌండులో బొగ్గుపొరలమధ్య వాళ్ళు ఆలోచన చేస్తున్నరు, బొగ్గు ముక్కల్లాంటి కార్మికుల మధ్య నిప్పు రాజుకుంటున్నది.

దూరం నుండే కార్మికుల మధ్య జరుగుతున్న తర్జన భర్జనలు విన్న మేనేజర్ ఎందుకో అటునుంచి అటే వెనక్కి తిరిగిండు.

సవరణ

ఈ సంచిక 5వ పేజీలో అచ్చయిన ముక్తకంఠం కవితలో 'గుర్రింలా సకిలించే' అనే పాదం తర్వాత 'మా పడమటి గాలిని' అనే పాదం ఉండాలి.

— 'సాహితీ మిత్రులు'

427